

het kind van een welgezetten burger te zien, zoo netjes stond hij daar in zijn blauw kielkje, terwijl zijne haren — vroeger een raagbol, — nu behoorlijk gekamd waren, met een krulletje aan de slapen van 't hoofd.

En Anna! Haareenvoudig katoenen kleedje stond haar zoo goed, en zij zag er zoo helder uit, zoo lief en zoo blijmoedig schitterden hare blauwe oogen, dat mevrouw Denners er spijt van had, haar niet genomen te hebben. Maar zij moest toestemmen, dat haar man gelijk had en 't beter was voor 't meisje niet terstond in een kring van menschen overgebracht te worden, die veel te hoog boven den stand waren, waarin God haar geplaatst had.

Wat er nu verder volgde kunt gij wel denken. De heer Denners, die de heele geschiedenis kende van de beide kinderen en ook wist wat er in de laatste dagen gebeurd was met het verloren gaan en het vinden van het pakje, wees op het bestuur van God, die alles ten beste geschikt, ja zelfs vigilante en kar dienstbaar gemaakt had tot het volvoeren van zijn wil. Was het portier niet opengegaan, dan zou het pakje er niet uitgevallen en door de kinderen gevonden zijn. Had de kar met het hollende paard Anna

niet op den weg tegengehouden, dan zou Anna doorgelopen zijn naar het station en den heer Denners nog meer in de war gebracht hebben. En alles geschiedde zoo juist op den rechten tijd! Waarlijk, wij mogen wel zeggen: er bestaat geen toeval. God bestuurt alle dingen tot welzijn zijner menschenkinderen.

Mijn verhaal is ten einde. Sam woont thans bij den meubelmaker, gaat nog trouw ter school, maar als hij goed geleerd en ook de industrie- en teekenschool bezocht heeft, zal Mr. Vlak hem in zijne werkplaats brengen, om van hem een knap en kundig meubelmaker te maken.

Wat Anna betreft, zij bleef in het gezin van den meester en was daar zeer nuttig werkzaam. Wat er verder van haar geworden is, weet ik nog niet, maar dit kan ik u wel mededeelen, dat zij nu en dan een bezoek brengt aan het donkere steegje, waar Wiesje nog steeds op een bankje zit of op een paar aardappelenzakken ligt. Het arme kind lijdt nog veel, maar Anna weet haar te vertroosten en verblijdt haar menigmaal met een potje rozen, dat Huibers haar geschonken heeft.

SLAVEN IN AFRIKA.

Slaven zijn ongelukkige menschen, en dat er in onze negentiende eeuw nog slaven zijn, is allerbedroevendst, vooral wanneer men weet, dat deze menschen door hunne drijvers dikwijls op eene wijze gekweld worden, zooals wij ons schamen zouden een hond te behandelen. En dat niet alleen, maar schandelijk is het, dat er, inzonderheid in Afrika, menschen zijn, die er hun beroep van maken hunne natuurgenoeten als wilde dieren te vangen, om ze als slaven te verkoopen. 't Is waar, er worden vele maatregelen genomen, om dezen afschuwelijken menschenhandel te breidelen. Engeland zendt schepen uit, om de vaartuigen, bevracht met slaven, aan te houden en den gevangenen

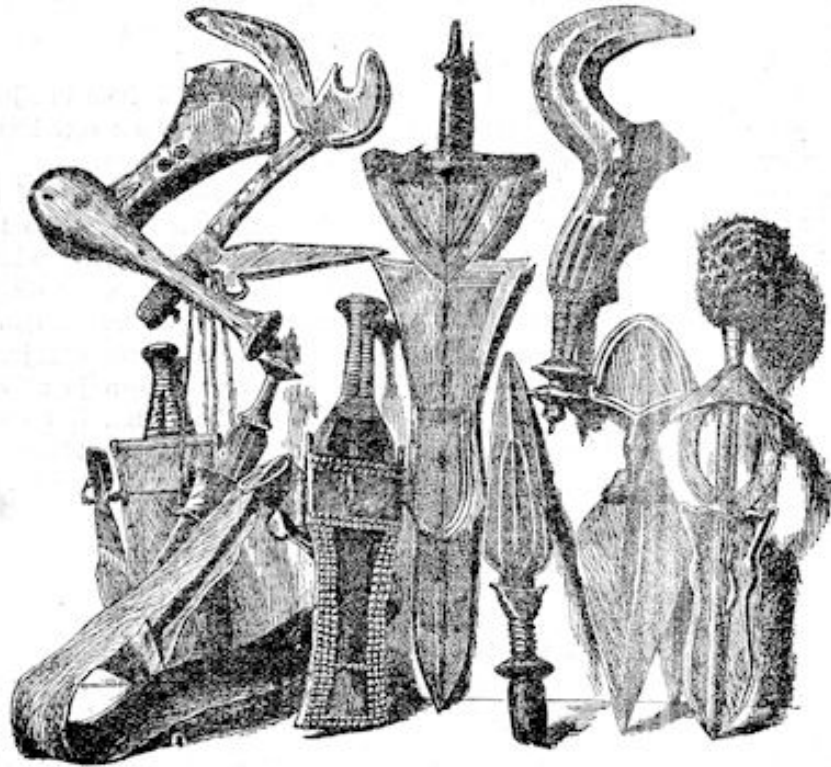
de vrijheid te schenken; Duitschland, Frankrijk en andere mogendheden vervolgen de slavenhouders waar zij kunnen, — maar de binnenlanden van Afrika zijn zoo groot en de slavenhouders zoo talrijk, dat het moeite kost, den slavenhandel geheel tegen te gaan.

De slavernij is reeds van oude dagteekening en vindt nog altijd verdedigers, die, om hunne zaak te bepleiten, wijzen op het voorbeeld van zoovele vrome mannen uit den ouden tijd, die slaven hielden. Maar zij vergeten, dat de toestanden eertijds anders waren dan nu. De opperhoofden van stammen of volken, die onderling oorlog voerden, konden de krijgsgevangenen die zij maakten, niet in gevangnissen sluiten, tenzij

zij ze ook onderhielden, en daar dit lastig en kostbaar was, bleef hun geen ander middel over, dan die gevangenen te doden of hen als slaven te gebruiken, 'tgeen wel 't voordeeligste was. Hield de oorlog aan en werden er weër krijgsgevangenen gemaakt, dan groeide het aantal slaven zoo sterk aan, dat, wilde men ze niet doden, men wel verplicht was ze te verkoopen aan anderen die gebrek hadden aan slaven. Hieruit ont-

ben u te verzekeren, dat Abrahams dienstknechten of slaven veel beter behandeld werden dan de slaven van den tegenwoordigen tijd. Dikwijls werden zij als huisgenooten beschouwd en kregen posten en bedieningen. Denkt slechts aan Eliezer, aan Jozef bij Potifar.

Merkwaardig is het dat slechts het Oude Testament van slaven spreekt. Er waren tijdens het Nieuwe Testament ook wel slaven,

CONGO-MESSEN.

stond weer een ander kwaad. Door den overvloed van veilbare slaven kwam er van zelf gebrek aan mannen, die voor loon wilden dienen. Men kon dus geen vrije dienstknechten krijgen, 'tgeen te meer jammer was, daar deze laatsten gewoonlijk zonen waren van welgezeten ouders en gaarne eenigen tijd in dienst wilden treden, om een bedrijf te leeren. Wij zien dit in de geschiedenis van Jakob, die bij Laban in dienst trad.

Abraham had ook een groot aantal slaven of lijfeigenen, uit gebrek aan vrije dienstknechten, maar ik zal wel niet noodig heb-

maar het Evangelie heeft dat woord verzacht en veranderd in dienstknechten. De verdedigers van de slavernij beroepen er zich op, dat de slavernij door God toegelaten is, althans toegelaten heeft, dat Noach, die als hoofd van zijn stam en in het karakter van een profeet, den zegen en den vloek van Gods wege mocht uitspreken, een zijner kleinkinderen verlaagd heeft tot »een knecht der knechten bij zijne broederen." Genes. 9 vs. 24, 25. Hieruit volgt dus dat God de slavernij toegelaten heeft als een straf der zonde, en al is het dat door 's Heilands

komst op aarde die vloek over Cham is opgeheven, tot heden echter zwerven Chams nakomelingen nog in de binnenlanden van Afrika rond, kennen het Evangelie en hunne vrijmaking niet en zuchten nog steeds onder de gruwelijke lasten, die de slavenhouders hun opleggen.

Het Christendom keurt alle slavernij af. Wil echter iemand, om welke reden dan ook, slaaf zijn, het staat hem vrij, maar niemand

EEN SLAVENJAGER.

heeft volgens het Christendom het recht slaven te houden. Er waren tijdens Paulus slaven, die het Evangelie kenden en Christenen geworden waren, maar die door hunne heeren zoo goed behandeld werden, dat zij niet wenschten vrij gelaten te worden maar hen bleven dienen. Wij zien dit uit den brief van Paulus aan Philemon. Deze laatste had een slaaf, Onesimus, dien hij ook na zijne bekeering behield. Paulus verlangt niet dat Philemon zijn slaaf vrijlaat, maar dringt er slechts op aan hem als een geliefden broeder

te behandelen, 't geen Philemon gewis wel gedaan zal hebben.

Ik zei u hierboven, dat de slavenhandel vooral in de Binnenlanden van Afrika gedreven wordt. De stammen, die de landen bewonen door welke de groote rivier de Congo stroomt, zijn niet slechts gedurig met elkander in oorlog en maken hunne vijanden tot slaven, maar worden ook bedreigd en overvallen door Arabieren, die hunne dorpen plunderen, hen van hunne vrouwen en kinderen berooven en ze als slaven verkoopen. Gruwelijk zijn die onderlinge oorlogen,

EENE LOLO-VROUW.

waarin meestal strijd gevoerd wordt van man tegen man, met messen en snijwerktuigen, waarvan nevensgaande plaat eene afbeelding geeft. In sommige streken van het binnenland wordt er regelmatig slavenmarkt gehouden, en zij die de meeste slaven bezitten, worden geacht het rijkst te zijn. Wanneer de slavenjagers er in geslaagd zijn eene menigte slaven bijeengebracht te hebben, worden deze ongelukkige menschen, meest die van den stam der Lolo's, naar de slavenmarkt gebracht. In bootjes opeengepakt, half verteerd door de gloeiende zonnestralen, waaraan zij zijn blootgesteld en bijna uitgehongerd komen zij daar, en opdat zij niet zouden ontvluchten, worden hunne handen en voeten in een blok bevestigd, of

hun hals in een boomvork gesloten, zoodat die arme schepels zich te nauwernood verroeren kunnen. Zie de beide platen, die u eene voorstelling geven van de wijze waarop de gevangenen op de slavenmarkt behandeld worden. Gelukt het nochtans dezen of genen te ontkomen, dan wacht hem een gruwelijke straf. Vlucht hij naar een anderen stam, dan beschouwt hem het opperhoofd toch als slaaf naar den aangenomen regel: eens slaaf voor altijd slaaf.

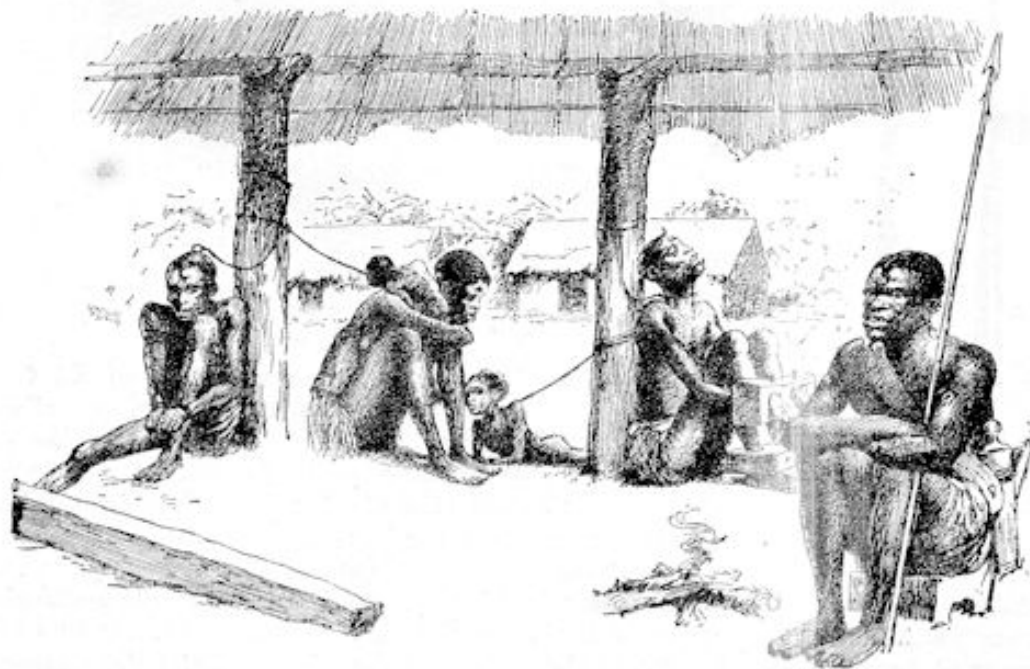
mensch, dat hij vrijgemaakt is van de slaavernij . der zonde en der menschen, en dat

EEN GEVANGENE.

Wanneer men leest wat Livingstone en Stanley ons van den slavenhandel mededeelen, dan rijst er uit elk christenhart de bede tot God op: »och, dat het Evangelie toch in de Binnenlanden van Afrika mocht ver-

niemand het recht heeft slaven te houden. Uitnemend bewijst het Evangelie zijne kracht inzonderheid bij zulke menschen, die vroe-

GEVANGENEN ONDER EEN AFDAK.

kondigd worden!" En inderdaad, niet door geweld van wapenen zal de slavenhandel uitgeroeid worden, maar door de kracht van het Woord van God. Waar het Evangelie komt en aangenomen wordt, daar leert de

ger slaaf waren en bevrijd zijn geworden. Zij gaan thans van stam tot stam en verkondigen de blijde boodschap des vredes, dat wij niet elkanders slaven, maar broeders zijn, die den Heiland wenschen te dienen

en hunne naasten lief te hebben als zich zelve. Deze verkondiging des Evangelies moet echter vergezeld gaan van aansporing tot arbeiden. Over 't algemeen is de bewoner van midden-Afrika traag. En hiertoe werkt de natuur mede. De Loto-man zegt: »waartoe te werken? Ik behoef slechts mijne handen uit te steken naar de vruchten, die alerwegen groeien. Ik heb niet veel nodig. Mijne geiten en koeien, mijne schapen en ander vee leveren genoeg op voor mij, mijn vrouw en kinderen.» Dit is betrekkelijk waar. En toch moeten de menschen aan den arbeid gezet worden, moeten leeren het veld te bebouwen, moeten leeren timmeren, metselen en vooral zich behoorlijk kleeden, opdat zij

achting voor zich zelve zouden krijgen. Dit alles kan slechts geschieden door de prediking en den arbeid der zendelingen, die deze nakomelingen van Cham zullen leeren, dat een geregelde arbeid vele booze gedachten en daden onderdrukt; dat de Zoon Gods zich niet geschaamd heeft »de Zoon van een timmerman» genoemd te worden, en dat Paulus, de tentenmaker, het brood met zijn eigen handen verdiende.

Gedenkt de arme slaven in de Binnenlanden van Afrika en draagt naar uw vermogen er toe bij, dat er zendelingen heen gezonden worden, om hun het Evangelie te verkondigen.

VOGELS EN VOGELNESTEN.

Er zijn nog, helaas, jongens, die er lust in hebben nesten uit te halen en de vogeltjes van hunne eieren of jongen te berooven. Deden zij dit uit broodsgebrek en wilden zij zich met de eieren of de jongen voeden, dan zou er nog eenige verontschuldiging voor hen zijn, maar daar dit berooven meestal geschiedt uit moedwil of speelzucht, vind ik geen woorden genoeg, om hierover mijn toorn uit te drukken. De verontschuldiging waarover ik sprak, vindt haren grond in de Mozaische wetten, waar men in Deuter. 22 vs. 6 en 7 het volgende leest: »Wanneer voor uw aangezicht een vogelnest op den weg voorkomt, in eenigen boom, of op de aarde, met jongen of eieren, en de moeder zittende op de jongen of op de eieren, zoo zult gij de moeder met de jongen niet nemen. Gij zult de moeder ganschelijk vrijlaten, maar de jongen zult gij voor u nemen, opdat het u welga, en gij de dagen verlengt.» Deze laatste woorden zijn een weerklank van het gebod aan kinderen, om hunne ouders te eeren, om het even of het de ouders zijn van menschen of van dieren. Er ligt ook nog een andere les in. Wanneer men met de jongen ook de moeder rooft, dan toont

men groote schraapzucht te bezitten. Men is niet met één deel tevreden; men wil alles hebben. Dit is verkeerd. Men moet aan den moedervogel gelegenheid geven weer eieren te kunnen leggen en jongen te krijgen. Doodt men nu de moeder, dan berooft men hierdoor zichzelf en anderen van toekomstig voordeel. Een winkelier, die niet tevreden is met een klein winstje, lokt geen koopers en verliest ten slotte meer dan hij dacht te winnen. Zoo gaat het ook met menschen, die den rustdag niet heiligen. God heeft ons zes dagen gegeven, waarop wij al ons werk zullen doen, en heeft slechts één dag voor zichzelf behouden. Zoo iemand nu ook dien eenen dag voor zich gebruikt om te werken, dan ontsteelt hij dien aan God, en zal ten slotte tot de ontdekking komen, dat hij er geen voordeel van gehad heeft en den Maandag daarop lui en loom is geworden.

Er zijn broedende vogels, die wanneer eene booze hand komt, om hen van hunne eieren of jongen te berooven, op het nest blijven zitten. Gij kunt echter wel begrijpen hoe het hun daarbij te moede is en hoe angstig hun kleine hart slaat. Uit liefde tot